

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

2007

V. volební období

Návrh

poslanců

**Zdeňka Jičínského, Jiřího Paroubka, Bohuslava Sobotky,
Michala Haška, Miloslava Vlčka, Lubomíra Zaorálka a dalších**

na vydání

**zákona, kterým se mění ústavní zákon České národní rady č. 1/1993
Sb.,
Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů**

ZÁKON
ze dne 2007
kterým se mění ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb.,
Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů

Parlament se usnesl na tomto ústavním zákoně České republiky:

Čl. I

Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., ústavního zákona č. 300/2000 Sb., ústavního zákona č. 395/2001 Sb., ústavního zákona č. 448/2001 Sb. a ústavního zákona č. 515/2002 Sb., se mění takto:

1. Čl. 54 zní:

„Čl. 54

- (1) Prezident republiky je hlavou státu.
- (2) Prezidenta republiky volí v přímých volbách lid.“.

2. Čl. 56 zní:

„Čl. 56

- (1) Volba prezidenta republiky se koná tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.
- (2) Právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.
- (3) Volbu prezidenta republiky vyhláší předseda Poslanecké sněmovny nejpozději 90 dnů před jejím konáním tak, aby se první kolo voleb uskutečnilo v posledních 60 dnech volebního období úřadujícího prezidenta republiky. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, vyhlásí předseda Poslanecké sněmovny volbu prezidenta republiky do 7 dnů tak, aby se první kolo volby uskutečnilo nejpozději do 90 dnů ode dne vyhlášení volby prezidenta republiky.“.

3. Čl. 58 zní:

„Čl. 58

- (1) Navrhovat kandidáta je oprávněno nejméně dvacet poslanců nebo deset senátorů nebo občan České republiky, který dosáhl věku 18 let, podpoří-li jeho návrh petice občanů podepsaná nejméně 10 000 občany České republiky, kteří dosáhli věku 18 let.
- (2) Zvolen je kandidát, který získal nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů.
- (3) Nezáská-li žádný z kandidátů nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů, koná se do 14 dnů po ukončení hlasování v prvním kole druhé kolo volby.
- (4) Do druhého kola postupují kandidáti, kteří se v konečném pořadí umístili na prvních dvou místech. V případě rovnosti hlasů postupují všichni takoví kandidáti.

(5) Zvolen je kandidát, který získal ve druhém kole nejvíce odevzdaných platných hlasů; v případě rovnosti hlasů se do 14 dnů po ukončení hlasování v druhém kole volby koná třetí kolo volby.

(6) Do třetího kola volby postupují kandidáti, kteří v druhém kole získali stejný počet odevzdaných platných hlasů. Zvolen je kandidát, který získá ve třetím kole nejvíce odevzdaných platných hlasů; v případě opakované rovnosti hlasů vyhlásí předseda Poslanecké sněmovny novou volbu prezidenta republiky.

(7) Další podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb prezidenta republiky a rozsah soudního přezkumu stanoví zákon přijatý podle čl. 40.“.

4. V čl. 62 písmeno e) zní:

„e) jmenuje soudce Ústavního soudu a z nich jmenuje jeho předsedu a místopředsedy,“.

5. V čl. 62 písmeno f) zní:

„f) jmenuje ze soudců (čl. 63 odst. 1 písm. i/) předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu a předsedu a místopředsedu Nejvyššího správního soudu,“.

6. V čl. 62 písmeno g) zní:

„g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem a zahlazuje odsouzení“.

7. V čl. 62 se písmena k) a l) vypouštějí.

8. V čl. 63 odst. 1 písmeno f) zní:

„f) vylašuje volby do Poslanecké sněmovny, do Senátu, do zastupitelstev územních samosprávných celků; nevyhlásí-li volby nejpozději tři měsíce před uplynutím volebního období, vyhlásí volby do Poslanecké sněmovny a do zastupitelstev územních samosprávných celků předseda Poslanecké sněmovny a volby do Senátu jeho předseda,

9. V čl. 63 odst. 1 se na konci písmene j) tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena k) a l), která znějí:

„k) nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo,

l) jmenuje guvernéra, dva viceguvernéry a další členy Bankovní rady České národní banky.“.

10. Čl. 65 zní:

„Čl. 65

(1) Prezidenta republiky nelze zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt po dobu výkonu funkce.

(2) Prezident republiky může být stíhán pro velezradu, a to před Ústavním soudem na základě žaloby Senátu. Prezident republiky může být stíhán též pro jiné závažné porušení ústavního pořádku, a to před Ústavním soudem na základě žaloby Poslanecké sněmovny. Trestem může být ztráta prezidentského úřadu a způsobilosti jej znovu nabýt.“

11. Čl. 66 zní:

„Čl. 66

(1) Pokud není úřad prezidenta republiky obsazen anebo usnese-li se Poslanecká sněmovna a Senát na tom, že prezident republiky nemůže z vážných důvodů svůj úřad vykonávat, přísluší výkon funkcí podle čl. 63 předsedovi vlády. Předsedovi Poslanecké sněmovny přísluší v téže době výkon funkcí podle čl. 62 písm. a) až g) a j); je-li v této době Poslanecká sněmovna rozpuštěna nebo není obsazena funkce předsedy Poslanecké sněmovny, přísluší výkon těchto funkcí předsedovi Senátu.

(2) Nemůže-li prezident republiky z vážných důvodů svůj úřad vykonávat po dobu delší než šest měsíců ode dne, kdy se na tom podle odstavce 1 usnesly komory Parlamentu, má se za to, že se úřad prezidenta republiky uvolnil.“

12. Čl. 68 odst. 2 zní:

„(2) Předsedu vlády jmenuje prezident republiky po projednání s představiteli politických stran zastoupených v Poslanecké sněmovně a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.“

13. Čl. 73 odst. 3 zní:

„(3) Podá-li vláda nebo člen vlády demisi, prezident republiky demisi přijme.“

14. Čl. 75 zní:

„Čl. 75

Prezident republiky neprodleně odvolá vládu, která nepodala demisi, ačkoliv ji byla povinna podat.“

15. V čl. 87 odst. 1 písmeno l) zní: „l) o platnosti volby prezidenta republiky,“. Písmeno m) se vypouští.

Čl. II Účinnost

Tento ústavní zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2009.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Podle Ústavy České republiky je prezident republiky volen nepřímo, a to Parlamentem na společné schůzi obou komor. Navrhovat kandidáta je oprávněno nejméně deset poslanců nebo deset senátorů. Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců i nadpoloviční většinu hlasů všech senátorů.

Nezíská-li žádný z kandidátů nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců a všech senátorů, koná se do čtrnácti dnů druhé kolo volby. Do druhého kola postupuje kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, a kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Senátu. Je-li více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, nebo více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Senátu, sečtou se hlasy odevzdané pro ně v obou komorách. Do druhého kola pak postupuje kandidát, který takto získal nejvyšší počet hlasů. Zvolen je kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců i nadpoloviční většinu hlasů přítomných senátorů.

Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve druhém kole, koná se do čtrnácti dnů třetí kolo volby, v němž je zvolen ten z kandidátů druhého kola, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců a senátorů. Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve třetím kole, konají se nové volby prezidenta republiky.

Hlavním záměrem předloženého návrhu novely ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů (dále jen „Ústava“), je zavedení přímé volby hlavy státu občany České republiky. Navrhovatelé chtějí touto změnou ústavního pořádku především prohloubit účast občanů na správě věcí veřejných jejich přímým rozhodováním o obsazení úřadu prezidenta republiky.

V dosavadní historii České republiky bylo podáno již několik obdobných návrhů. Návrh na zavedení přímé volby prezidenta republiky byl obsažen již v návrhu Ústavy, který předložili poslanci ČSSD v České národní radě na podzim 1992. Česká národní rada však přijala vládní návrh Ústavy (vládní koalice tvořené stranami ODS, ODA, KDU-ČSL), která po vzoru ústavní listiny z roku 1920 i pozdější ústavní tradice zachovala volbu prezidenta republiky parlamentem. Předložená osnova ústavní novely je po stránce obsahové inspirována pozdějšími návrhy, zejména vládním návrhem novely Ústavy z roku 2003 (PS, IV. volební období, sněm. tisk č. 349) a v oblasti úpravy pravomocí prezidenta republiky zčásti též poslaneckým návrhem novely Ústavy z roku 1999 předloženým poslanci ČSSD a ODS a schváleným Poslaneckou sněmovnou (PS, III. vol. obd., sněm. tisk č. 359, sen. tisk č. 172). Vedle těchto předloh byly projednávány i další poslanecké návrhy sledující úpravu přímé volby hlavy státu z let 2002 a 2003 (PS, IV. vol. obd., sněm. tisky č. 90, 95 a 172). K předkladatelům uvedených poslaneckých iniciativ patřili poslanci většiny politických stran zastoupených v minulé Poslanecké sněmovně (ČSSD, ODS, KDU-ČSL, US-DEU).

Navrhovatelé považují za stěžejní následující argumenty ve prospěch zavedení přímé volby prezidenta republiky:

Přímá volba prezidenta republiky významně zvyšuje legitimitu tohoto ústavního orgánu. Podle platné ústavní úpravy, koncipované dle klasického modelu parlamentní republiky podle československé ústavní listiny z roku 1920, resp. podle vzoru francouzské III. republiky, je

mandát prezidenta legitimován jen nepřímo – prostřednictvím Parlamentu. Již tato skutečnost činí výběr kandidátů i samotnou volbu závislou výhradně na vůli parlamentních politických stran, resp. na jejich politických dohodách. Díky přímé volbě však může být předpokládaná nadstranickost hlavy státu posílena odlišným zdrojem legitimacy jeho úřadu. Přímá volba tak může přispět k větší nezávislosti hlavy státu na momentální vůli vedení politických stran a přispěje k upevnění demokratického vědomí občanů, kteří - jak je to patrné na nízké volební účasti u všech druhů voleb do zastupitelských sborů - mnohdy ztrácejí naději, že mohou reálně ovlivňovat věci veřejné. Přímá volba prezidenta republiky tak posílí důvěru občanů ve stát a jeho instituce.

Pominout nelze též skutečnost, že přímou volbu hlavy státu si dlouhodobě přeje většina občanů České republiky, jak o tom svědčí výsledky průzkumů veřejného mínění.

Přímá volba prezidenta republiky v sobě dále neskrývá riziko komplikací, k nimž může dojít v případě volby prováděné Parlamentem, který nemusí být schopen ani po opakovaných pokusech zvolit potřebnou většinou hlavu státu. Tato situace nastala ostatně i v České republice při poslední volbě prezidenta republiky, v níž byl Václav Klaus zvolen rozdílem jediného hlasu až ve třetím kole třetí volby a kdy průběh voleb vzbuzoval ve veřejnosti pochybnosti o způsobilosti politické reprezentace hlavu státu vůbec zvolit.

Inspirací nám může být i řada demokratických států Evropy i světa, v nichž je hlava státu volena přímo občany, a to ve stále větší míře i v zemích, jejichž ústavní zřízení je uspořádáno ve formě parlamentní republiky. K takovým státům patří např. Rakousko, Irsko, Island, Finsko a Portugalsko. Ve střední a východní Evropě došlo od počátku 90. let 20. století k zavedení přímé volby prezidenta v naprosté většině států, např. na Slovensku, v Polsku, v Litvě, ve Slovinsku, v Chorvatsku, v Rumunsku a v Bulharsku.

Úmyslem navrhovatelů však není současně se zavedením přímé volby prezidenta republiky opustit systém parlamentní republiky. Chtějí jej pouze vhodně doplnit, resp. vyvážit částečným oslabením kreační funkce Parlamentu ve prospěch přímého uplatnění vůle lidu (čl. 2 odst. 1 Ústavy).

Předkládaný návrh proto neusiluje o zásadní změnu rozsahu pravomocí prezidenta republiky a zachovává i model zavedený Ústavou, která rozlišuje na jedné straně rozhodnutí prezidenta, k jejichž platnosti je nezbytný spolupodpis předsedy vlády (čl. 63 Ústavy) a na straně druhé ta jeho rozhodnutí, k nimž se kontrasignace nevyžaduje (čl. 62 Ústavy). Zavedení přímé volby prezidenta naopak lépe vystihuje logiku této dělby pravomocí. Pravomoci podle čl. 62 Ústavy, které hlava státu činí zcela o své újmě a za tato rozhodnutí nenese odpovědnost ani prezident ani vláda, činí totiž z prezidenta republiky skutečně svébytnou ústavní instituci, zcela autonomní na vůli vlády. V tomto smyslu se ostatně naše Ústava zásadně odchýlila od svého vzoru, tj. od prvorepublikové ústavní listiny z roku 1920, která ke všem prezidentovým úkonům moci vládní nebo výkonné vyžadovala bez rozdílu spolupodpis odpovědného člena vlády (§ 68 ú. 1.).

Navrhovatelé samozřejmě připouštějí diskusi o změnách kompetencí a pravomocí hlavy státu, jsou však toho názoru, že takové změny nejsou nutnou podmínkou zakotvení přímé volby prezidenta republiky. V tomto ohledu mohou sloužit i příklady sousedních států, tj. Slovenska, Rakouska a Polska, v nichž má prezident více méně obdobný rozsah pravomocí jako hlava státu podle české Ústavy. Navržené dílčí změny pravomocí proto jen vychází z předchozích ústavních předloh a odstraňují též některé zjevné ústavní mezery.

Navrhovatelé chápou předloženou novelu také jako ústavní iniciativu v rámci diskuse o změně Ústavy, jež by měla umožnit přímou volbu prezidenta republiky, k níž se zavázala současná vláda ve svém programovém prohlášení.

Návrh ústavního zákona je v souladu s principy ústavního pořádku České republiky a nedotýká se podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9 odst. 2 Ústavy). Žádná z platných mezinárodních smluv podle čl. 10 Ústavy, jimiž je Česká republika vázána, nebude v případě přijetí navržené novely Ústavy v rozporu s ústavním pořádkem.

Finanční nároky na státní rozpočet spojené s organizací jednoho kola přímé volby prezidenta republiky lze očekávat přibližně ve stejné výši, jako při volbách do Poslanecké sněmovny. V případě konání druhého kola by byly náklady přibližně dvojnásobné. Na prováděcí zákonné úpravě by pak rovněž záviselo, zda budou moci občané ČR volit prezidenta republiky i v zahraničí. Navržená úprava si nevyžádá žádné nároky na rozpočty krajů a obcí.

Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1.

Záměrem návrhu je prohloubit účast občanů na rozhodování o věcech veřejných. Prezident republiky je ústavním orgánem systematicky zařazeným do rámce moci výkonné. Současně je však také hlavou státu a tudíž v řadě směrů jeho reprezentantem v rovině vnitropolitické i mezinárodní. Je proto namístě, v souladu s převládajícím názorem veřejnosti, zavést přímou volbu prezidenta lidem, který je zdrojem a nositelem státní suverenity (čl. 2 odst. 1 Ústavy).

Ustanovení, že prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný (čl. 54 odst. 3), není do navrženého znění čl. 54 převzato proto, že zachování ústavní neodpovědnosti neodpovídá demokratickým principům přímé volby, z níž jeho mandát vychází. Obdobně např. v Ústavě Rakouska, Irska či Slovenska je s přímou volbou hlavy státu spjata jeho odpovědnost, která se realizuje formou ústavní procedury jeho možné odvolatelnosti. Neodpovědnost hlavy státu je ostatně i dnes pouze relativní, protože i platné znění čl. 65 odst. 2 Ústavy umožňuje prezidenta republiky stíhat a trestat pro velezradu.

K bodu 2.

Navržené základní principy volebního práva jsou shodné s principy voleb do komor Parlamentu. Lhůty pro vyhlášení volby prezidenta republiky a její uskutečnění jsou v odstavci 3 navrženy tak, aby při výměně osob v úřadě nedocházelo ke zbytečným časovým prodávám.

K bodu 3.

Kvóra navržená pro právo navrhnout kandidáta jsou stanovena tak, aby byl zajištěn odpovědný a reprezentativní výběr kandidátů, založený na shodě většího počtu poslanců, senátorů nebo občanů. Počet občanů potřebných pro petici je zvolen tak, aby tato petice nebyla, ve srovnání s právem poslanců a senátorů, překážkou pro uplatnění práva občana, který není členem Parlamentu, navrhnout kandidáta na úřad prezidenta republiky.

Principy volby prezidenta republiky ve třech kolech jsou navrženy tak, že téměř vylučují, že prezident republiky zvolen nebude a že bude nutno vyhlásit novou volbu. V tomto ohledu je třetí kolo jen ústavní pojistkou pro velmi málo pravděpodobnou situaci rovnosti hlasů.

Předpokládá se, že zvláštní zákon o volbě prezidenta republiky bude vypracován v obdobné struktuře, jakou mají další volební zákony. Půjde o další volební zákon podle čl. 40 Ústavy, k jehož přijetí je třeba, aby byl schválen Poslaneckou sněmovnou i Senátem. Pod pojem „volební zákon“ Ústavní soud podřadil vedle zákona o volbách do Parlamentu i zákon o volbách do zastupitelstev obcí a zákon o volbách do zastupitelstev krajů (nález ÚS vyhl. pod č. 283/2005 Sb.). Současně však Ústavní soud ve svém nálezu uvedl, „že za volební zákony ve smyslu čl. 40 Ústavy nelze považovat všechny zákony upravující volební materii. Zejména jimi nejsou volební pravidla - byť zákonem stanovená - jimiž jsou vytvářeny rozličné jiné orgány veřejné moci ..., a to i kdyby na ně zákonodárce (nikoli ústavodárce, jenž právo územních samosprávných celků samostatně se spravovat zakotvil přímo v Ústavě) přenesl výkon státní správy“. Ústavní novela proto výslovně poukazuje na to, že zákon o volbě prezidenta republiky bude zákonem podle čl. 40 (zcela shodné řešení bylo obsaženo i v poslaneckém návrhu z roku 2002 – PS, IV. vol. obd., sněm tisk č. 95).

Navržená ustanovení odstavců 4 a 6 používají pro druhé, resp. třetí kolo pojem „kandidát“. Tento pojem nevylučuje, že kandidát ve skutečnosti může být jen jeden, pokud se další kandidát např. kandidatury vzdá; bude věcí zákona o volbě prezidenta republiky, aby na tuto skutečnost v podrobnější úpravě pamatoval.

K bodu 4.

Navržená formulace čl. 62 písm. e) zpřesňuje stávající pravomoc prezidenta republiky jmenovat předsedu a místopředsedy Ústavního soudu tak, že se výslovně stanoví, že tyto funkcionáře jmenuje ze soudců Ústavního soudu. Podobná úprava byla obsažena i ve vládním návrhu novely Ústavy z roku 2003 (PS, IV. vol. obd., sněm. tisk č. 349).

K bodu 5.

V čl. 62 písm. f) se doplňuje pravomoc prezidenta republiky jmenovat předsedu a místopředsedu Nejvyššího správního soudu, čímž se odstraňuje mezera v textu Ústavy a zavádí se shodný režim pro jmenování funkcionářů obou nejvyšších soudů. Podobná úprava byla obsažena i ve vládním návrhu novely Ústavy z roku 2003 (PS, IV. vol. obd., sněm. tisk č. 349). V současné době tuto pravomoc vykonává prezident republiky podle čl. 63 odst. 2 Ústavy, tj. na základě § 13 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění. Navržená změna oproti současnému stavu přinese posílení postavení prezidenta republiky, který tyto soudní funkcionáře bude jmenovat, aniž by k tomu potřeboval spolupodpis předsedy vlády či pověřeného člena vlády. Kontrasignace však není podle platného znění čl. 62 Ústavy, jak vyplývá z výše uvedeného, vyžadována ani ke jmenování předsedy a místopředsedů Nejvyššího soudu.

Navržená dikce dále reaguje na nález Ústavního soudu z 12. září 2007 (sp. zn. Pl.ÚS 87/2006), v němž tento soud dospěl k závěru, že prezident republiky v rámci své výlučné pravomoci může jmenovat místopředsedu Nejvyššího soudu pouze z řad soudců Nejvyššího soudu, tedy z těch, kteří byli k Nejvyššímu soudu platně přiděleni rozhodnutím ministra spravedlnosti po předchozím souhlasu předsedy Nejvyššího soudu. Navrhovatelé jsou přesvědčeni, že prezident republiky ve svém jmenovacím právu nejvyšších funkcionářů Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu nemá být omezován jen na okruh soudců přidělených k těmto soudům, ale má mít i nadále možnost jmenovat tyto funkcionáře z řad

soudců všech soudů. Argumentaci nálezu Ústavního soudu navrhovatelé nesdílejí a navrhují proto dikci zpřesnit odkazem na obecné ustanovení o jmenování soudců (čl. 63 odst. 1 písm. i/). Jelikož v textu Ústavy není dosud užíváno metody odkazu na jiné její ustanovení, již navrhovatelé nyní prvně užili, dávají tudíž k úvahu i jiné formulační možnosti uvedené změny, a to: „jmenuje ze soudců jmenovaných podle čl. 63 odst. 1 písm. i)“, „jmenuje ze soudců všech soudů“ nebo „jmenuje ze soudců soustavy soudů“ apod.

K bodu 6.

Navržená formulace čl. 62 písm. g) vypouští ustanovení o právu prezidenta rozhodovat o abolicí, tj. nařizovat, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo. Abolice se však z oprávnění prezidenta nevypouští zcela, jak navrhoval poslanecký návrh novely Ústavy z roku 1999 (PS, III. vol. obd., sněm. tisk č. 359, sen. tisk č. 172), ale přesouvá se mezi jeho kontrasignovaná rozhodnutí do čl. 63 (viz novelizační bod 10., nové písm. k/). Úprava shodná s navrženým řešením byla obsažena i v senátním návrhu novely Ústavy z roku 2001 (PS, III. vol. obd., sněm. tisk č. 1134).

Abolicí se totiž zasahuje do ještě neskončených trestních řízení, což je zásah podstatně významnější, než u dalších dvou druhů milosti – agraciace a rehabilitace. Jakkoli není nadužívání této pravomoci aktuálním problémem České republiky, může její potenciální využití i v jednotlivých případech ohrožovat ve veřejnosti důvěru v právo a fungování právního státu. Proto se navrhuje podmínit výkon této pravomoci kontrasignací, na jejímž základě by do procesu jejího udělení byla vtažena vláda (ministerstvo spravedlnosti), která by za toto rozhodnutí nesla odpovědnost (čl. 63 odst. 3 a 4 Ústavy).

K bodu 7.

Vypuštění ustanovení písmene k) z čl. 62 souvisí s přesunem pravomoci prezidenta republiky jmenovat členy Bankovní rady České národní banky mezi jeho rozhodnutí činěná za podmínky kontrasignace podle čl. 63 (viz novelizační bod č. 10, nové písm. l/). Úprava shodná s navrženým řešením byla obsažena i ve vládním návrhu novely Ústavy z roku 2003 (PS, IV. vol. obd., sněm. tisk č. 349). Důvodem pro podmínění těchto jmenovacích aktů spolupodpisem předsedy vlády či pověřeného člena vlády je rozsah pravomocí, jimiž Bankovní rada ČNB disponuje a k nimž vedle hlavních úkolů při péči o cenovou stabilitu a určování měnové politiky patří i úkoly povahy správního orgánu (např. rozhodovat o zavedení nucené správy v bankách či o rozkladu proti rozhodnutí ČNB o správním deliktu). Jelikož jsou tedy ČNB svěřeny v rozsahu stanoveném zákonem o České národní bance a zvláštními právními předpisy kompetence správního úřadu, vystupuje její Bankovní rada rovněž v postavení orgánu moci výkonné, jejímž vrcholným orgánem je vláda.

Jinak však navržená ústavní úprava nebude mít na zákonem vymezené vztahy ČNB k vládě (zejména § 2 odst. 1, § 9 až 11, § 37 a 45d zákona o České národní bance) žádný vliv. Navržená změna tedy neznamená omezení nezávislosti České národní banky. Smyslem je vyvolání diskuse a dosažení konsensu mezi prezidentem republiky a vládou nad osobami kandidátů na členství v Bankovní radě ČNB s cílem dosáhnout jejich maximálně možné odborné způsobilosti. Již podle platného znění Ústavy ostatně není za všech okolností oprávněn ke jmenování členů Bankovní rady ČNB výlučně prezident republiky, neboť za podmínek daných v čl. 66 Ústavy (tj. není-li obsazen úřad hlavy státu nebo jej prezident nemůže vykonávat) přechází tato pravomoc na předsedu Poslanecké sněmovny, event. na předsedu Senátu.

Vypuštění písmene l) z čl. 62 je pouze legislativní úpravou ústavního textu, neboť pravomoc prezidenta obsažená v tomto ustanovení již byla jednorázově uplatněna.

K bodu 8.

Ustanovení se rozšiřuje i na vyhlášení voleb do zastupitelstev vyšších územních samosprávních celků, které činí prezident republiky dosud pouze na základě příslušných volebních zákonů. Vyhlášení voleb do Evropského parlamentu se nadále ponechává na úpravě pouze v prováděcím zákoně. Dále se navrženou úpravou zajišťuje, aby všechny v tomto ustanovení uvedené volby mohly být vyhlášeny i v případě prezidentovy nečinnosti.

K bodu 9.

Ustanovení souvisí s novelizačními body č. 6 a 8.

Na konec odst. 1 v čl. 63 se tedy přesouvají jednak pravomoc prezidenta republiky udělovat abolicí (čl. 62 písm. k/ - jako v čl. 63 odst. 1 nové písm. k/), jednak jeho pravomoc jmenovat členy Bankovní rady České národní banky (čl. 62 písm. k/ - jako v čl. 63 odst. 1 nové písm. l/). Pokud jde o posléze uvedenou pravomoc, ustanovení je nově formulováno tak, že prezident je nejen oprávněn jmenovat členy Bankovní rady ČNB, ale výslovně též guvernéra a dva viceguvernéry ČNB, kteří náleží k členům Bankovní rady. Dosud je stejná pravomoc prezidenta republiky jmenovat guvernéra a viceguvernéry ČNB stanovena jen zákonem ČNR č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. Výslovné zakotvení označení těchto funkcionářů ČNB se zařazuje do Ústavy i z důvodu symetrie v relaci k ustanovením čl. 62 písm. e), f), j) a významu ČNB jakožto ústavní instituce (čl. 98).

K bodu 10.

Navrhuje se časové omezení rozsahu imunity prezidenta republiky na dobu výkonu jeho funkce. Věcný rozsah imunity však po dobu, kdy určitá osoba zastává úřad prezidenta republiky, zůstane zachován, tj. nebude ji možno po tuto dobu zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt. Imunita, která je v případě odpovědnosti za trestné činy dokonce absolutní hmotněprávní exempcí – indemnitou (čl. 65 odst. 3), tak bude obdobně jako v jiných demokratických státech určena funkčně k ochraně postavení hlavy státu při výkonu její funkce, nikoli – jak je tomu u nás dosud – jako doživotní privilegium. Proto se platné znění čl. 65 odst. 3 nepřebírá. Úprava shodná s navrženým řešením byla obsažena i v poslaneckém návrhu novely Ústavy z roku 1999 (PS, III. vol. obd., sněm. tisk č. 359, sen. tisk č. 172).

Do odst. 2 čl. 65 se oproti jeho dosavadní koncepci nově vkládá rozšíření ústavní odpovědnosti prezidenta republiky, který by podle návrhu mohl být stíhán též pro jiné závažné porušení ústavního pořádku, než je velezrada, a to před Ústavním soudem na základě žaloby Poslanecké sněmovny. Navrhovatelé zde vycházejí z toho, že v demokratickém právním státě koncepčně nemůže být výkon veřejné moci uskutečňován bez jakékoli odpovědnosti příslušného orgánu. Skutečnost, zda je veřejná moc vykonávána v souladu s ústavním pořádkem a se zákony (čl. 2 odst. 3 Ústavy, čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) musí být potenciálně ověřitelná i tehdy, pokud je jejím vykonavatelem prezident republiky. Jak je uvedeno již výše k bodu 1., znají mechanismy uplatnění ústavní odpovědnosti i parlamentní republiky, v nichž je hlava státu právě volena přímo. Právním následkem této odpovědnosti je odvolání prezidenta republiky, které je např. v Rakousku a na Slovensku možné po předchozí proceduře v parlamentu formou lidového hlasování nebo v Irsku „pro zákonem stanovené přestupky“ po řízení před komorami parlamentu. Obdobně uplatňuje parlament odpovědnost prezidenta i v Litvě.

Navrhovatelé se při navrženém rozšíření odpovědnosti hlavy státu v ČR omezili na závažné porušení předpisů ústavního pořádku, které nemusí vždy naplňovat svými okolnostmi

a intenzitou ústavní delikt velezrady, vymezený zákonem o Ústavním soudu jako „jednání prezidenta republiky směřující proti svrchovanosti a celistvosti republiky, jakož i proti jejímu demokratickému řádu“ (§ 96 zákona č. 182/1993 Sb.). Navržená úprava tak má nejbližší k úpravě platné např. ve Slovinsku, kde může parlament obžalovat prezidenta před Ústavním soudem, má-li za to, že hlava státu porušila ústavu (nebo i hrubým způsobem zákon).

K bodu 11.

Nově se upravuje náhradní výkon pravomocí prezidenta republiky pro dobu, kdy není jeho úřad obsazen nebo usnesou-li se komory Parlamentu na tom, že hlava státu nemůže z vážných důvodů vykonávat svůj úřad. Oproti platnému znění nedochází ke koncepční změně tohoto institutu, pouze se odstraňují mezery platné ústavní úpravy, podle níž na žádného ústavního činitele nepřechází výkon funkcí prezidenta vyhlášovat volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu a jmenovat a povyšovat generály (čl. 63 odst. 1 písm. f/ a g/). Tyto pravomoci – stejně jako ostatní pravomoci podle čl. 63 - přejdou na předsedu vlády.

Dále se stanoví, že většinu pravomocí, které vykonává prezident republiky podle čl. 62 bude po stanovenou dobu vykonávat na jeho místě předseda Poslanecké sněmovny, tj. včetně pravomocí, které dnes nepřecházejí (čl. 62 písm. f/, g/ a j/). Přecházet nebude pouze pravomoc práva veta vůči zákonům a oprávnění podepisovat zákony (čl. 62 písm. h/ a i/). Předseda Senátu pak bude-li vykonávat tyto funkce prezidenta republiky nejen tehdy, bude-li Poslanecká sněmovna rozpuštěna, ale nově též tehdy, nebude-li obsazena funkce předsedy Poslanecké sněmovny.

Do čl. 66 se dále nově jako odst. 2 doplňuje ustanovení související se situací, kdy prezident republiky není schopen z vážných důvodů svůj úřad vykonávat a o takové skutečnosti se usnesly Poslanecká sněmovna a Senát. Návrh předpokládá, že pokud by tento stav trval dobu delší než šest měsíců ode dne, kdy se na tom usnesly komory Parlamentu, má se za to, že se úřad prezidenta republiky uvolnil. K uvolnění úřadu dojde tedy ipso iure plynutím času, a to prvním dnem po uplynutí lhůty šesti měsíců po dni, kdy usnesení podle čl. 66 odst. 1 přijala druhá z komor Parlamentu. Od tohoto okamžiku je úřad prezidenta uvolněn a předseda PS vyhlásí v souladu s navrženým čl. 56 odst. 3 volbu hlavy státu.

K bodu 12.

Do platného znění čl. 68 odst. 2 upravujícího jmenování předsedy vlády prezidentem republiky se doplňuje, že hlava státu přistoupí k jmenovacímu aktu po projednání s představiteli politických stran zastoupených v Poslanecké sněmovně. Jde o přesnější vyjádření politické role prezidenta republiky při sestavování vlády, která se po svém jmenování musí ucházet o důvěry v Poslanecké sněmovně. Ustanovení odpovídá principům tvorby vlády v parlamentní republice i uznání významu politických stran na nichž je založen politický systém demokratického státu (čl. 5 Ústavy, čl. 22 Listiny).

K bodu 13.

Ustanovení čl. 73 odst. 3 se mění tak, že upravuje povinnost prezidenta republiky přijmou demisi vlády vždy, nikoli pouze - jak je tomu dosud - v případě, že vláda z ústavních důvodů podle čl. 73 odst. 2 demisi podat musela. Stejně tak má prezident přijmout i demisi jednotlivého člena vlády, neboť nikoho nelze nutit, aby trvale vykonával jakoukoli funkci proti své vůli. Úprava shodná s navrženým řešením byla obsažena i v poslaneckém návrhu novely Ústavy z roku 1999 (PS, III. vol. obd., sněm. tisk č. 359, sen. tisk č. 172).

K bodu 14.

Povinnost prezidenta republiky odvolat vládu, která nepodala demisi, ačkoliv ji byla povinna podat, se zpřesňuje výslovným stanovením lhůty, tj. že prezident je povinen tak učinit neprodleně. Stav, kdy vláda, která nesplní svou ústavní povinnost podat demisi, nemůže být nadále prodlužován prodlením na straně prezidenta, který musí být zavázán v takové situaci bez zbytečného odkladu zajistit průchod příslušným ústavním procedurám. Úprava shodná s navrženým řešením byla obsažena i v poslaneckém návrhu novely Ústavy z roku 1999 (PS, III. vol. obd., sněm. tisk č. 359, sen. tisk č. 172). O oprávněnosti tehdejšího návrhu svědčí i situace, k níž došlo po nevyslovení důvěry vládě Mirka Topolánka na podzim 2006, kdy vláda podala demisi teprve o více než týden poté, co jí byla sněmovnou důvěra odepřena, avšak prezident republiky přesto nepostupoval podle čl. 75 Ústavy a vládu neodvolal.

K bodu 15.

Ustanovení druhých řízení před Ústavním soudem se doplňuje o nové řízení – přezkum platnosti volby prezidenta republiky. Řízení ve věci platnosti volby prezidenta republiky bude upraveno novelou zákona o Ústavním soudu. Úprava shodná s navrženým řešením byla obsažena i v poslaneckém návrhu novely Ústavy z roku 2002 (PS, IV. vol. obd., tisk č. 95).

Nahrazení dosavadního písmene l) a vypuštění písmene m) jsou pouze legislativními úpravami ústavního textu, neboť pravomoc Ústavního soudu rozhodovat v těchto řízeních již nemůže být uplatněna.

K čl. II

Účinnost ústavní novely se navrhuje stanovit dnem 1. ledna 2009. Navrhovatelé vycházejí z toho, že nadcházející volba prezidenta republiky po uplynutí volebního období současné hlavy státu bude uskutečněna ještě podle platné ústavní úpravy, tj. Parlamentem. Teprve následující volba prezidenta republiky by měla být provedena již jako volba přímá, tj. v případě vyčerpání prezidentova celého volebního období by měl být další prezident volen přímo v roce 2013. Proto navrhují účinnost ústavního zákona dnem 1. ledna 2009 tak, aby byl dostatek času k jeho projednání v obou komorách Parlamentu.

V Praze, dne 16. října 2007

Zdeněk Jičínský, v. r.	Marcela Mertinová, v. r.	Rudolf Kufa, v. r.
Jiří Paroubek, v. r.	Petr Červenka, v. r.	Ladislav Šinčl, v. r.
Bohuslav Sobotka, v. r.	Jan Látka, v. r.	Vlastimil Aubrecht, v. r.
Michal Hašek, v. r.	Josef Čerňanský, v. r.	Milan Urban, v. r.
Miloslav Vlček, v. r.	Antonín Sed'a, v. r.	Jan Babor, v. r.
Lubomír Zaorálek, v. r.	Richard Dolejš, v. r.	Vítězslav Jandák, v. r.
David Rath, v. r.	Ladislava Zelenková, v. r.	Karel Kratochvíle, v. r.
Petr Rafaj, v. r.	Petr Wolf, v. r.	Radko Martínek, v. r.
Cyril Zapletal, v. r.	Jaromír Chalupa, v. r.	Karel Černý, v. r.
Vlasta Bohdalová, v. r.	Václav Klučka, v. r.	Stanislav Křeček, v. r.

Miloslav Kala, v. r.
Miloslav Soušek, v. r.
František Bublan, v. r.
Václav Votava, v. r.
Václav Grúner, v. r.
Břetislav Petr, v. r.
Václav Šlajs, v. r.
Jan Hamáček, v. r.
Martin Tesařík, v. r.
Jindřich Valouch, v. r.

Karel Korytář, v. r.
František Novosad, v. r.
Kosta Dimitrov, v. r.
Hana Orgoníková, v. r.
Vladimíra Lesenská, v. r.
Hana Šedivá, v. r.
Zdeněk Kotouš, v. r.
Anna Čurdová, v. r.
Evžen Snítily, v. r.
Jiří Petru, v. r.

Ivan Ohlidal, v. r.
Jaroslav Fiala, v. r.
Petr Sunkovský, v. r.
Lenka Mazuchová, v. r.
Miroslav Váňa, v. r.
Alfréd Michalík, v. r.
Jeroným Tejc, v. r.
Karel Šplíchal, v. r.
Pavol Kubuš, v. r.
Gabriela Kalábková, v. r.
Jaroslav Krákora, v. r.

**Části ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění
pozdějších ústavních zákonů, s vyznačením navrhovaných změn a doplňků**

HLAVA TŘETÍ

Moc výkonná

Prezident republiky

Čl. 54

- ~~(1) Prezident republiky je hlavou státu.~~
- ~~(2) Prezidenta republiky volí Parlament na společné schůzi obou komor.~~
- ~~(3) Prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný.~~

Čl. 54

- (1) Prezident republiky je hlavou státu.**
- (2) Prezidenta republiky volí v přímých volbách lid.**

Čl. 55

Prezident republiky se ujímá úřadu složením slibu. Volební období prezidenta republiky trvá pět let a začíná dnem složení slibu.

Čl. 56

~~Volba se koná v posledních třiceti dnech volebního období úřadujícího prezidenta republiky. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, koná se volba do třiceti dnů.~~

Čl. 56

- (1) Volba prezidenta republiky se koná tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.**
- (2) Právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.**
- (3) Volbu prezidenta republiky vyhláší předseda Poslanecké sněmovny nejpozději 90 dnů před jejím konáním tak, aby se první kolo voleb uskutečnilo v posledních 60 dnech volebního období úřadujícího prezidenta republiky. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, vyhlásí předseda Poslanecké sněmovny volbu prezidenta republiky do 7 dnů tak, aby se první kolo volby uskutečnilo nejpozději do 90 dnů ode dne vyhlášení volby prezidenta republiky.**

Čl. 57

- (1) Prezidentem republiky může být zvolen občan, který je volitelný do Senátu.**
- (2) Nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou.**

Čl. 58

- (1) Navrhovat kandidáta je oprávněno nejméně deset poslanců nebo deset senátorů.
- (2) Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců i nadpoloviční většinu hlasů všech senátorů.
- (3) ~~Nezíská-li žádný z kandidátů nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců a všech senátorů, koná se do čtrnácti dnů druhé kolo volby.~~
- (4) ~~Do druhého kola postupuje kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, a kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Senátu.~~
- (5) ~~Je-li více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, nebo více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Senátu, sečtou se hlasy odevzdané pro ně v obou komorách. Do druhého kola postupuje kandidát, který takto získal nejvyšší počet hlasů.~~
- (6) ~~Zvolen je kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců i nadpoloviční většinu hlasů přítomných senátorů.~~
- (7) ~~Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve druhém kole, koná se do čtrnácti dnů třetí kolo volby, v němž je zvolen ten z kandidátů druhého kola, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců a senátorů.~~
- (8) ~~Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve třetím kole, konají se nové volby.~~

Čl. 58

- (1) Navrhovat kandidáta je oprávněno nejméně dvacet poslanců nebo deset senátorů nebo občan České republiky, který dosáhl věku 18 let, podpoří-li jeho návrh petice občanů podepsaná nejméně 10 000 občany České republiky, kteří dosáhli věku 18 let.
- (2) Zvolen je kandidát, který získal nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů.
- (3) **Nezíská-li žádný z kandidátů nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů, koná se do 14 dnů po ukončení hlasování v prvním kole druhé kolo volby.**
- (4) **Do druhého kola postupují kandidáti, kteří se v konečném pořadí umístili na prvních dvou místech. V případě rovnosti hlasů postupují všichni takoví kandidáti.**
- (5) **Zvolen je kandidát, který získal ve druhém kole nejvíce odevzdaných platných hlasů; v případě rovnosti hlasů se do 14 dnů po ukončení hlasování v druhém kole volby koná třetí kolo volby.**
- (6) **Do třetího kola volby postupují kandidáti, kteří v druhém kole získali stejný počet odevzdaných platných hlasů. Zvolen je kandidát, který získá ve třetím kole nejvíce odevzdaných platných hlasů; v případě opakované rovnosti hlasů vyhlásí předseda Poslanecké sněmovny novou volbu prezidenta republiky.**
- (7) **Další podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb prezidenta republiky a rozsah soudního přezkumu stanoví zákon přijatý podle čl. 40.**

Čl. 59

- (1) Prezident republiky složí slib do rukou předsedy Poslanecké sněmovny na společné schůzi obou komor.
- (2) Slib prezidenta republiky zní: „Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.“

Čl. 60

Odmítne-li prezident republiky složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl zvolen.

Čl. 61

Prezident republiky se může vzdát svého úřadu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny.

Čl. 62

Prezident republiky

a) jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,

b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny,

c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu,

d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády,

~~e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,~~

e) jmenuje soudce Ústavního soudu a z nich jmenuje jeho předsedu a místopředsedy,

~~f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,~~

f) jmenuje ze soudců (čl. 63 odst. 1 písm. i/) předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu a předsedu a místopředsedu Nejvyššího správního soudu,

~~g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem, nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, a zahlazuje odsouzení,~~

g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem a zahlazuje odsouzení,

h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,

i) podepisuje zákony,

j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,

~~k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky,~~

~~l) vyhláší referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii a jeho výsledek.~~

Čl. 63

(1) Prezident republiky dále

a) zastupuje stát navenek,

b) sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,

c) je vrchním velitelem ozbrojených sil,

d) přijímá vedoucí zastupitelských misí,

e) pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí,

~~f) vyhláší volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu,~~

f) vyhláší volby do Poslanecké sněmovny, do Senátu, do zastupitelstev územních samosprávných celků; nevyhlásí-li volby nejpozději tři měsíce před uplynutím volebního období, vyhlásí volby do Poslanecké sněmovny a do zastupitelstev územních samosprávných celků předseda Poslanecké sněmovny a volby do Senátu jeho předseda,

g) jmenuje a povyšuje generály,

h) propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán,

- i) jmenuje soudce,
- j) má právo udělovat amnestii,-

k) nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo,

l) jmenuje guvernéra, dva viceguvernéry a další členy Bankovní rady České národní banky.

(2) Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, stanoví-li tak zákon.

(3) Rozhodnutí prezidenta republiky vydané podle odstavců 1 a 2 vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

(4) Za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, odpovídá vláda.

Čl. 64

(1) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí obou komor Parlamentu, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá.

(2) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí vlády, vyžádat si od vlády a jejích členů zprávy a projednávat s vládou nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Čl. 65

~~(1) Prezidenta republiky nelze zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt.~~

~~(2) Prezident republiky může být stíhán pro velezradu, a to před Ústavním soudem na základě žaloby Senátu. Trestem může být ztráta prezidentského úřadu a způsobilosti jej znovu nabýt.~~

~~(3) Trestní stíhání pro trestné činy spáchané po dobu výkonu funkce prezidenta republiky je navždy vyloučeno.~~

Čl. 65

(1) Prezidenta republiky nelze zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt po dobu výkonu funkce.

(2) Prezident republiky může být stíhán pro velezradu, a to před Ústavním soudem na základě žaloby Senátu. Prezident republiky může být stíhán též pro jiné závažné porušení ústavního pořádku, a to před Ústavním soudem na základě žaloby Poslanecké sněmovny. Trestem může být ztráta prezidentského úřadu a způsobilosti jej znovu nabýt.

Čl. 66

~~Uvolní-li se úřad prezidenta republiky a nový prezident republiky ještě není zvolen nebo nesložil slib, rovněž nemůže-li prezident republiky svůj úřad ze závažných důvodů vykonávat a usnese-li se na tom Poslanecká sněmovna a Senát, přísluší výkon funkcí podle čl. 63 odst. 1 písm. a), b), c), d), e), h), i), j), čl. 63 odst. 2 předsedovi vlády. Předsedovi Poslanecké sněmovny přísluší v době, kdy předseda vlády vykonává vymezené funkce prezidenta republiky, výkon funkcí prezidenta republiky podle čl. 62 písm. a), b), c), d), e), k), l); uvolní-~~

~~li se úřad prezidenta republiky v době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, přísluší výkon těchto funkcí předsedovi Senátu.~~

Čl. 66

(1) Pokud není úřad prezidenta republiky obsazen anebo usnese-li se Poslanecká sněmovna a Senát na tom, že prezident republiky nemůže z vážných důvodů svůj úřad vykonávat, přísluší výkon funkcí podle čl. 63 předsedovi vlády. Předsedovi Poslanecké sněmovny přísluší v téže době výkon funkcí podle čl. 62 písm. a) až g) a j); je-li v této době Poslanecká sněmovna rozpuštěna nebo není obsazena funkce předsedy Poslanecké sněmovny, přísluší výkon těchto funkcí předsedovi Senátu.

(2) Nemůže-li prezident republiky z vážných důvodů svůj úřad vykonávat po dobu delší než šest měsíců ode dne, kdy se na tom podle odstavce 1 usnesly komory Parlamentu, má se za to, že se úřad prezidenta republiky uvolnil.

Vláda

Čl. 67

(1) Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci.

(2) Vláda se skládá z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů.

Čl. 68

(1) Vláda je odpovědna Poslanecké sněmovně.

~~(2) Předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.~~

(2) Předsedu vlády jmenuje prezident republiky po projednání s představiteli politických stran zastoupených v Poslanecké sněmovně a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

(3) Vláda předstoupí do třiceti dnů po svém jmenování před Poslaneckou sněmovnu a požádá ji o vyslovení důvěry.

(4) Pokud nově jmenovaná vláda nezíská v Poslanecké sněmovně důvěru, postupuje se podle odstavců 2 a 3. Jestliže ani takto jmenovaná vláda nezíská důvěru Poslanecké sněmovny, jmenuje prezident republiky předsedu vlády na návrh předsedy Poslanecké sněmovny.

(5) V ostatních případech prezident republiky jmenuje a odvolává na návrh předsedy vlády ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

Čl. 69

(1) Člen vlády skládá slib do rukou prezidenta republiky.

(2) Slib člena vlády zní: „Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony a uvádět je v život. Slibuji na svou čest, že budu zastávat svůj úřad svědomitě a nezneužiji svého postavení.“

Čl. 70

Člen vlády nesmí vykonávat činnosti, jejichž povaha odporuje výkonu jeho funkce. Podrobnosti stanoví zákon.

Čl. 71

Vláda může předložit Poslanecké sněmovně žádost o vyslovení důvěry.

Čl. 72

- (1) Poslanecká sněmovna může vyslovit vládě nedůvěru.
- (2) Návrh na vyslovení nedůvěry vládě projedná Poslanecká sněmovna, jen je-li podán písemně nejméně padesáti poslanci. K přijetí návrhu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců.

Čl. 73

- (1) Předseda vlády podává demisi do rukou prezidenta republiky. Ostatní členové vlády podávají demisi do rukou prezidenta republiky prostřednictvím předsedy vlády.
- (2) Vláda podá demisi, jestliže Poslanecká sněmovna zamítla její žádost o vyslovení důvěry nebo jestliže jí vyslovila nedůvěru. Vláda podá demisi vždy po ustavující schůzi nově zvolené Poslanecké sněmovny.
- ~~(3) Podá-li vláda demisi podle odstavce 2, prezident republiky demisi přijme.~~
- (3) Podá-li vláda nebo člen vlády demisi, prezident republiky demisi přijme.**

Čl. 74

Prezident republiky odvolá člena vlády, jestliže to navrhne předseda vlády.

Čl. 75

~~Prezident republiky odvolá vládu, která nepodala demisi, ačkoliv ji byla povinna podat.~~

Čl. 75

Prezident republiky neprodleně odvolá vládu, která nepodala demisi, ačkoliv ji byla povinna podat.

Ústavní soud

Čl. 87

- (1) Ústavní soud rozhoduje
  - a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
  - b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
  - c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,

d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,

e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,

f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora podle čl. 25,

g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky podle čl. 65 odst. 2,

h) o návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66,

i) o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,

j) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,

k) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu,

~~l) o opravném prostředku proti rozhodnutí prezidenta republiky, že referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii nevyhlásí,~~

l) o platnosti volby prezidenta republiky,

~~m) o tom, zda postup při provádění referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii je v souladu s ústavním zákonem o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a se zákonem vydaným k jeho provedení.~~

(2) Ústavní soud dále rozhoduje o souladu mezinárodní smlouvy podle čl. 10a a čl. 49 s ústavním pořádkem, a to před její ratifikací. Do rozhodnutí Ústavního soudu nemůže být smlouva ratifikována.

(3) Zákon může stanovit, že namísto Ústavního soudu rozhoduje Nejvyšší správní soud

a) o zrušení právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu se zákonem,

b) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.